

DR. CANSU İSTE - ARLANOĐLU

**ULUSLARARASI İŐ AKİTLERİNDEN
DOĞAN UYUŞMAZLIKLARDA
TÜRK MAHKEMELERİNİN
MİLLETLERARASI YETKİSİ VE
ESASA UYGULANACAK HUKUK**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

BİREYSEL İŞ SÖZLEŞMELERİNİN TARİHİ VE TÜRK HUKUKUNDA KAVRAMSAL ÇERÇEVE

A. İş sözleşmesinin tarihçesi.....	5
B. İş sözleşmesinin Türk hukukundaki yeri.....	11
C. İş hukukunun hukuki niteliği.....	16
D. İş sözleşmesinin tanımı ve türleri.....	17
E. İş sözleşmesinin unsurları.....	21
F. İş hukuku ile sosyal sigortalar hukuku arasındaki temel farklar.....	25

İKİNCİ BÖLÜM
YABANCILIK UNSURU İÇEREN BİREYSEL İŞ
SÖZLEŞMELERİ

A. YABANCI UNSUR İÇEREN BİREYSEL İŞ SÖZLEŞMELERİNDE	
YABANCILIK UNSURU VE VASIFLANDIRMA.....	29
1. Bireysel iş sözleşmeleri ve iş ilişkisi.....	33
2. De facto kurulan bireysel iş ilişkileri	34
3. Vasıflandırma sürecine ilişkin değerlendirme	35
B. BİREYSEL İŞ SÖZLEŞMELERİNDE MUTAD İŞYERİ, YERLEŞİM	
YERİ VE ESAS İŞYERİ KAVRAMLARI.....	36
1. Mutad iş yeri	36
2. Yerleşim yeri	37
3. Esas iş yeri	38

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YABANCI UNSURLU İŞ SÖZLEŞMELERİNDE
ŞEKİL, EHLİYET, SÖZLEŞMEDEN DOĞAN
İLİŞKİNİN MADDİ VARLIĞI VE GEÇERLİLİĞİ,
ZAMANAŞIMI VE HAK DÜŞÜRÜCÜ SÜRE
BAKIMINDAN UYGULANACAK HUKUK

A. YABANCI UNSURLU İŞ SÖZLEŞMELERİNDE EHLİYETE	
UYGULANACAK HUKUK.....	39
B. YABANCI UNSURLU İŞ SÖZLEŞMELERİNİN ŞEKLİNE	
UYGULANACAK HUKUK.....	45
C. YABANCI UNSURLU İŞ SÖZLEŞMELERİNDEN DOĞAN İLİŞKİNİN	
VARLIĞI VE MADDİ GEÇERLİLİĞİ.....	48
D. YABANCI UNSURLU İŞ SÖZLEŞMELERİNDE ZAMANAŞIMI VE	
HAK DÜŞÜRÜCÜ SÜRE	49

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
YABANCI UNSURLU İŞ SÖZLEŞMELERİNİN
ESASINA UYGULANACAK HUKUK

- A. TARAFLARIN SEÇTİKLERİ HUKUK-HUKUK SEÇİMİ /
SÜBJEKTİF BAĞLAMA KURALI57
1. Hukuk seçimi yöntemleri59
 - a. Açık irade beyanı ile hukuk seçimi.....59
 - b. Zımnı (örtülü) irade beyanı ile hukuk seçimi..... 60
 - c. Farazi irade beyanı ile hukuk seçimi.....67
 2. Kısmi hukuk seçimi 68
 3. Hukuk seçimi sözleşmesinin geçerliliği.....70
 4. Seçilen hukukta sonradan meydana gelen değişiklikler71
 5. Türkiye İş Kurumu tarafından hazırlanan yurtdışı hizmet sözleşmelerinde hukuk seçiminin geçerliliği.....73
 6. Hukuk seçimi ile ilgili maddi sınırlamalar79
 - a. Yabancılık unsuru.....79
 - b. Seçilebilecek hukuk bakımından..... 84
 - (1) Tatbik edilecek hukuk seçiminde serbesti..... 84
 - (2) Milli karaktere sahip olmayan bir hukukun seçimi85
 7. Hukuk seçiminin mutad işyerinin emredici hükümleri çerçevesinde sınırlandırılması..... 86
 - a. Yabancı unsurlu iş sözleşmeleri çerçevesinde emredici hükümler 87
 - b. Yabancı unsurlu iş sözleşmeleri çerçevesinde yararlılık ilkesi.....91
- B. İŞÇİNİN İŞİNİ MUTAD OLARAK YAPTIĞI İŞ YERİ HUKUKUNUN UYGULANMASI (OBJEKTİF BAĞLAMA KURALI) 96
1. Mutad işyeri kavramı, tespiti ve uygulama alanı.....98
 2. İşin yapıldığı ülkenin belirlenmesi..... 102

3. MÖHUK md.27/2’de kullanılan geçici kavramı ile İş Kanunu md.7’de yer alan geçici iş ilişkisi kavramlarının değerlendirilmesi.....	105
C. İŞVERENİN ESAS İŞ YERİ HUKUKUNUN UYGULANMASI.....	109
D. DAHA SIKI İLİŞKİLİ HUKUKUN UYGULANMASI.....	115

BEŞİNCİ BÖLÜM

BİREYSEL İŞ SÖZLEŞMELERİNE UYGULANACAK YETKİLİ YABANCI HUKUKUN UYGULANMASINI ENGELLEYEN DURUMLAR

A. YABANCI UNSURLU BİREYSEL İŞ SÖZLEŞMELERİNDE DOĞRUDAN UYGULANAN KURALLARIN ETKİSİ.....	119
1. Doğrudan uygulanan kuralların tanımı ve MÖHUK içerisindeki yeri.....	119
2. Yabancı unsurlu iş sözleşmelerinde doğrudan uygulanan kuralların görünüşleri	125
a. Lex fori’nin doğrudan uygulanan kuralları	125
b. Lex causae’nin doğrudan uygulanan kuralları	126
c. Üçüncü devletin doğrudan uygulanan kuralları.....	127
d. İş hukuku çerçevesinde idari makamlara denetim yetkisi veren kamu hukuku nitelikli kuralların, MÖHUK md.27/1 ve MÖHUK md.31 çerçevesinde doğrudan uygulanan kurallar kapsamında uygulanabilirliği	133
3. İşçinin mutad işyeri hukukunun emredici hükümlerinin asgari koruması (MÖHUK md.27/1) ile doğrudan uygulanan kurallar arasındaki ilişki.....	135
4. Türk hukukunda doğrudan uygulanan kuralların bireysel iş sözleşmelerine yansımaları	138
a. Mutlak emredici kurallar.....	140
(1) Tarafların niteliğinden kaynaklanan emredici kurallar	143

(2) İş sözleşmelerinin şekli geçerliliğine ilişkin düzenlemeler ile sözleşme yapma zorunluluğu	144
(3) Ayrımcılık yasağı.....	146
(4) Türkiye’de çalışan yabancıların durumu.....	148
(5) İş güvencesi tazminatı ve boşta geçen süre ücreti.....	149
(6) Kıdem tazminatı tavanı.....	151
(7) Sosyal Güvenlik Hukukundan kaynaklanan haklar	154
(8) İş sağlığı ve güvenliği.....	157
(9) Haftalık çalışma süresi ölçütü ve fazla mesai ücretinin hesaplanması	159
b. Asgari koruma sınırını oluşturan kurallar (nispi emredici kurallar)	161
(1) İş sözleşmesinin feshine ilişkin bildirim süreleri/ ihbar önelleri ve ihbar tazminatı.....	162
(2) Haklı nedenle derhal fesih bildirimini	164
(3) İş güvencesine ilişkin hükümler	164
(4) Kıdem tazminatı	166
(5) Yıllık ücretli izin.....	169
(6) Tatiller	171
(7) Fazla mesai ücretinin %50 zamlı ödenmesi ve çalışma şartları	171
(8) Analık halinde çalışma ve süt izni	173
(9) Asgari ücret ve ücret güvencesi	175
B. ZAYIF TARAFIN KORUNMASI İLKESİ ÇERÇEVESİNDE YABANCI UNSURLU İŞ SÖZLEŞMELERİNDEN DOĞAN UYUŞMAZLIKLARDA KAMU DÜZENİ.....	178
1. Kamu düzeni tanımı ve Milletlerarası Özel Hukukta zayıf tarafın korunması ilkesi çerçevesinde uygulanma şekli.....	180
2. Kamu düzeninin iki etkisi: olumlu etki ve olumsuz etki	188
3. Doğrudan Uygulanan Kurallar ile Kamu Düzeni Arasında Fark Olup Olmadığına Dair İncelemeler	190

4. MÖHUK md.27 çerçevesinde tüzel kişilik perdesinin aralanması ile organik bağ kavramının kamu düzeni perspektifinden incelenmesi..... 192
 - a. Husumet 205
 - b. Tüzel kişilik perdesinin kaldırılması konusunda uygulanacak hukuk 209

ALTINCI BÖLÜM

YABANCI UNSURLU İŞ SÖZLEŞMELERİNDEN DOĞAN UYUŞMAZLIKLARDA TÜRK MAHKEMELERİNİN MİLLETLERARASI YETKİSİ

- A. TÜRK MAHKEMELERİNİN YETKİSİNİN MÖHUK'UN 44.MADDESİ KAPSAMINDA İNCELENMESİ..... 213
 1. Milletlerarası yetki ve münhasır yetki kavramlarının tanımı ve çerçevesi..... 213
 - a. Milletlerarası yetki kavramının tanımı ve çerçevesi 213
 - b. MÖHUK md.44 çerçevesinde münhasır yetki kuralı kavramı 225
 2. MÖHUK md.44 çerçevesinde iş sözleşmesi ve iş ilişkisi davalarında düzenlenen özel yetki kuralı 229
 - a. İşçinin işini mutaden yaptığı iş yerinin Türkiye'de bulunduğu yer mahkemesinin yetkisi 231
 - b. İşverenin ve işçinin yerleşim yerinin bulunduğu Türk mahkemesinin yetkisi 234
 - c. İşçinin mutad meskeninin bulunduğu Türk mahkemesinin yetkisi 236
 3. Yabancı unsurlu iş sözleşmelerinde yetki anlaşması 241
- SONUÇ 253
- KAYNAKÇA..... 273